

Obeliscus, 2015. február 9.

Forrás: <http://obeliscus.hu/hu/content/szent-bernat-vilagosvolgyi-apaturnak-az-jo-eletnek-modjar-%C3%B3l-valo-konyve>

Szent Bernát világosvölgyi apátúrnak *Az jó életnek módjáról való könyve*

Az [MTA-PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport](#) első forráskiadásaként jelent meg a Clairvaux-i Szent Bernát műveként ismert *De modo bene vivendi* 1612-es magyar nyelvű fordítása, amely Ebeczky Sándor ferences szerzetes munkája. E betűhív kiadás nyitja a Kutatócsoport *Lelkiségtörténeti források* sorozatát, amely az 1800 előtti lelkiségi szövegek újabb közreadásával a magyarországi egyházi irodalom emlékeit szeretné könnyebben hozzáférhetővé tenni.

Ebeczky Sándor kéziratos fordítása az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárában található. Az átírás és a bevezető tanulmány T. Fejes Ildikó munkája, de ez utóbbi kísérő dolgozat, amely a kötet laikus olvasóját is eligazítja mind a korszak, mind a klarissza hagyományok világában, a szerkesztő, Bogár Judit átgondolt munkáját is dicséri.

A szakirodalom már nem tekinti egyértelműnek, hogy a *De modo bene vivendi* Szent Bernát műve, de jelen fordítás elsősorban nem is az eredeti mű szerzősége miatt érdekes a mai olvasó számára, mint inkább nyelvezete és fordítói technikája miatt. Az *Érsekújvári kódex*, a *Winkler-kódex* és a *Guary-kódex* is tartalmaz egy-egy magyar nyelvű részletet a latin műből, de túl azon, hogy egyik sem teljes, Ebeczky fordítása a szövegűsége tekintve is kiemelkedik a kódexek szövegváltozatai közül. Bár a fordító feltehetően az eredeti művet használta, a munka könnyen olvasható, nem terhelt latin fordulatokkal, fogalmazása lendületes. Emellett a szöveg mai kiadását a mellékjeles helyesírás alkalmazása is indokolja, amelyet az átíró a nyelvészeti kutathatóság érdekében figyelembe vett és megtartott.

Érdeemes a szöveget úgy is kézbe vennünk, ahogyan azokkal a szépirodalmi művekkel bánunk, amelyekről nem várunk mást, csak hogy ablakot nyissanak egy korszak adott környezetére, mindennapjaira. A fordítás a pozsonyi klarisszák számára készült, így célja elsősorban az apácák mindennapjait kísérni, de a hetvenhárom fejezet legnagyobb része olyan témákat javasol elmélkedésre, amelyek minden hívő ember számára lényeges gondolatokat érintenek. Így számos más, egy rendház lakói számára fontos kérdés mellett (az öltözetről, arról, „Hogi a Szüz aszt mindenkor meg gondollia, mj uégre iöt az Clastromban”, „Hogi ne kiuánnion a Szüz uarasokat látnj”) olyan fogalmakról is elmélkedést kínál, mint például a harag, az irigység, a szegénység, a halál.

A fordítás megőrizte azokat a megszólításokat, mint a „Tiszteletes Szűz”, a „Szerelmes Néném”, amelyek a mai olvasó számára is személyessé teszik a szöveget, de az újabb szakirodalom szerint eredetileg a feltételezhető író, Froidmont-i Tamás lánytestvérének szólnak (10). Ezt a hangvételt azok a kérdés-felelet formában írt tanácsok is erősítik, ahol a kérdéseket legtöbbször a megszólított „Tiszteletes Szűz” teszi fel: „Mond meg nékem szerelmes attiámfia, tudodé hogi ualakj szeme tekintete által meg csalatot uolna? (...) O szerelmes Néném, meli sokat tudok, kik szemek látásában meg csalatkoztak, es az ördögnek töriben estenek!” (80.)

Az jó életnek módjáról való könyv mind a 17. század magyarországi prózájának egy darabjaként, mind a fordításirodalom kiemelkedő példajaként érdemes az irodalomtörténet-írás figyelmére, későbbi vizsgálatára, és méltó nyitánya a Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport forráskiadásainak.

Szent Bernát világosvölgyi apátúrnak, *Az jó életnek módjáról való könyve*, s. a. r., bev. T. Fejes Ildikó, szerk. Bogár Judit (Pázmány Irodalmi Műhely - Lelkiségtörténeti források, 1) (Piliscsaba: PPKE BTK, 2013).

Déri Eszter, doktoranda (PPKE BTK), tudományos segédmunkatárs, Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport